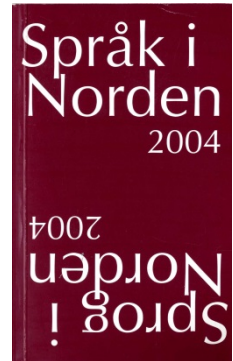

Sprog i Norden

Titel: Språkrøftsprosjekt i skolen
Forfatter: Sigurður Konráðsson
Kilde: Sprog i Norden, 2004, s. 138-140
URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>

© Nordisk språkråd

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Språkrøktprosjekt i skolen

Sigurður Konráðsson

Hvert år holder Islandsk språkråd en konferanse om språkrøkt i forbindelse med Det islandske språkets dag, den 16. november. I 1999 var konferanseoverskriften Islandsk språk og utdanning, og konferansen ble holdt den 20. november i samarbeid med Morsmåslærernes forening og Forskningsinstituttet ved Islands Pedagogiske Universitet. Undervisningsminister Björn Bjarnason snakket innledningsvis bl.a. om islandsk språk i skolen, en avdelingssjef i Undervisningsdepartementet snakket om fagplanene, og flere lærere fra alle skoletrinn holdt foredrag (se Málfregnir 17-18). Alle talene var preget av det faktum at dette år, 1999, fikk det islandske skolesamfunnet nye fagplaner på alle nivåer: Barnehage, grunnskole og videregående skole. Mot slutten av konferansen diskuterte foredragsholdere og publikum skole og fagplaner. Diskusjonen var nyttig og ærlig. Stort sett diskuterte man det som kunne ha blitt bedre enn det ble i fagplanene, og man kan forvente at det blir til nytte neste gang man skriver fagplaner. Det som kanskje er det viktigste, er at på konferanser som denne møtes ansatte ved skolen og universitetene samt politikere og embetsmenn fra departementet og kan snakke sammen, både formelt og uformelt.

Islandsk språkråd har deltatt i forskjellige prosjekt i forbindelse med Det islandske språkets dag. I 2003 tok Islandsk språksekretariat over arbeidet omkring feiringen av dagen, som undervisningsdepartementet har hatt med å gjøre hittil. Virkningen av språkdagen er klar, og kanskje størst i barnehage og grunnskole. I mange skoler arbeider man i mange uker i forveien med organisering av program om språk og litteratur i vid forstand. Her spiller det den største rollen at elevene deltar

og kan ta initiativ. På prosjektets hjemmeside (<http://mrn.stjr.is/mrn/dit/>) kan man finne noen eksempler på prosjekt som passer for forskjellige grupper av elever. Man kan nevne høytlesning av dikt eller prosa, å skrive stil, fortelling, eventyr eller nyhet, forskjellige sammenkomster, utstilling av håndskrift, musikalsk program hvor man bare synger på islandsk, høytlesning av nye bøker osv.

Den store høytlesningskonkurransen er blitt en tradisjon i grunnskolens arbeid. Den begynner i den enkelte skole, og så har man en slags finale hvor tre vinnere fra 3-5 skoler konkurrerer om de tre første plassene. På den måten får vi mange vinnere over alt på Island. Nå deltar de aller fleste grunnskolene i konkurransen. Initiativet kom fra lærere på Islands Pedagogiske Universitet, men mange institusjoner har deltatt, bl. a. Undervisningsdepartementet og Islandsk språkråd.

Islandsk språksekretariat og Islandsk språkråd har hjulpet Meieriet i Reykjavík, (som har støttet Språkrådet mer enn noe annet firma), med å organisere en konkurranse blant barn om tekster som blir trykt på melkekartonger.

I lov om Islandsk språkråd (nr. 2/1990) heter det at rådet skal gi ut en islandsk rettskrivningsordbok. I 1989 publiserte språkrådet en liten skolerettskrivningsordbok på 14.500 ord. Den ble straks mottatt med stor glede, og mange har hatt nytte av den, ikke bare skolebarn. Nå arbeider Islandsk språksekretariat på en stor rettskrivningsordbok som blir utgitt i 2006.

Islandsk språkråd sier i sitt manifest fra 2002 (<http://www.ismal.hi.is/Stefnuskra2002-2005.html>) at rådet vil legge stor vekt på barn og ungdom når det gjelder islandsk språk og språkbruk. Grunnen er bl. a. den at barn og ungdom nå har fått god adgang til Internett, utenlandske fjernsynskanaler, forskjellige datamaskiner, dataspill o.l. hvor språket stort sett er engelsk.

I manifestet nevner Islandsk språkråd flere oppgaver og prosjekt som det er viktig å støtte. Alle disse har med språk og barn/ungdom å gjøre. Dette kan nevnes:

- øke medviten hos barn om islandsk språk og språksituasjonen generelt, og styrke og forbedre deres språkbruk
- støtte islandsk litteratur, ikke minst barne- og ungdomslitteratur; videre styrke den oppfatningen hos barn at språket er et kreativt redskap; dette kan la seg gjøre bl. a. med litteraturseminar for unge lesere
- språkrådet skal oppfordre til konkurranse om nye ord i språket blant barn og ungdom
- konstruere interaktive prøver eller øvinger i språkbruk og rettskrivning
- fjernsynsstasjoner blir oppmuntret til å lage program om vitenskap og samfunn for barn

Videre vil Islandsk språkråd lage et opplysnings- og arbeidshefte med oppgaver hvor man peker på hvordan man bruker islandsk språk, og på forbindelsen med engelsk språk, sml. det norske heftet *Norsk i nye tusen år?* (<http://www.sprakrad.no/tusen.htm>). I tillegg er det viktig å skrive en håndbok om språkbruk i vid forstand, sml. Politikens *Nudansk håndbog*, hvor man skriver om forskjellig stil og annet som er en del av skriftspråket.

Det er klart at Islandsk språkråd har prøvd så godt det kan å støtte forskjellige prosjekt og tiltak som andre har begynt på. Men rådet har også tatt initiativ, enten alene eller sammen med andre. Det er også klart at Islandsk språkråd gjerne ville gjøre mye mer når det gjelder prosjekt som har med skolen å gjøre. Men alle disse tiltakene krever penger og personer som har tid og interesse for å utføre dem. Islandsk språksekretariat har gjort mye, og kan gjøre mye, men det rekker ikke. Med støtte fra enkelte firmaer, institusjoner og privatpersoner – og ikke minst lærere – vil iallfall noen av de tiltakene som er blitt diskutert her, bli gjennomført. Det er det tause krav fra det islandske språksamfunn.